

Se svatým Josefem

sestavil P. Jiří Ochman a kol.

A.M.I.M.S.
Apostolatus Mariae Immaculatae Matris Spei
(Apoštolát P. Marie Neposkvrněné – Matky Naděje)
Vranov nad Dyjí – Přímětice – Bítov
A. D. 2021

Sestavil:	P. Jiří Ochman a kol.
Název:	Se svatým Josefem
Ilustrace:	Jana Vaňková
Foto na titulu:	socha sv. Josefa v kostele sv. Josefa v Jevišovicích, autor řezby Petr Krajíček, foto Řízek
Vydal:	A.M.I.M.S. z. s., Vranov nad Dyjí – Přímětice – Bítov
Rok vydání:	2021
Vydání:	první
Zpracovali:	členové společenství FATYM Vranov nad Dyjí a Přímětice

Pro církevní potřebu vytiskl A.M.I.M.S.

S církevním schválením Biskupství brněnského č.j.: Ep/134/21 ze dne 9. 3. 2021

Kompletní on-line texty většiny publikací, které vydává A.M.I.M.S., najdete na internetových stránkách FATYMu www.fatym.com. Zde si také můžete jen za příspěvek na tisk a poštovné knihy objednat v tištěné podobě.

Milí čtenáři,

k sestavení této brožurky o sv. Josefovi mne inspiroval papež František, který 8. prosince 2020 vyhlásil Rok sv. Josefa. Při této příležitosti napsal apoštolský list *Patris Corde*.

Máme tak možnost a to nejen v roce sv. Josefa, se zamyslet nad jeho osobou i nad slovem „svatý“ a „svatost“. Často mají mnozí pocit, že svatost je něco, co nepatří do normálního života. Snad ještě v kostele... Ale jak tomu je ve skutečnosti?

Právě sv. Josef byl člověkem z masa a kostí tak jako my. Žil sice jindy a trochu jinak než my v dnešní době, ale žil na této zemi a v blízkosti Božího dítěte. To, že se Ježíš narodil jako dítě, si rádi připomínáme o Vánocích, ale tím to většinou i končí a pak už nás další život Josefa a Svaté rodiny většinou nezajímá.

Tato knížečka nám může přiblížit toho, který stál vždy ve stínu Panny Marie a Ježíše. Takto je to i znázorněno na hlavním obraze v našem jevišovickém kostele. Ano, sv. Josef stojí tak trochu stranou. Typické je, že nemáme zaznamenáno, co řekl, ale jsou za ním vidět jeho skutky. Je to ten, který dělá všechno, co je potřeba, ale nijak to nezveličuje a vždy je pohotový a ochotně poslouchá, co mu je zjeveno a co je potřeba udělat a zařídit.

Doufám, že tímto přiblížením sv. Josefa se podaří povzbudit, abychom se snažili tohoto světce více poznat, oblíbit si ho a hlavně: naučit se žít v jeho blízkosti nejen tím, že víme, že žil, ale že stále v Církvi působí.

P. ICLic. Mgr. Jiří Ochman, farář jevišovický

Co řekl v souvislosti se sv. Josefem svatý papež Jan Pavel II.?

„...toužím, aby u všech stále více vzrůstala úcta k patronu všeobecné Církve i láska k Vykupiteli, kterému on tak příkladně sloužil.“

Svatý Josefe, pěstoune Páně,
Bohu jsi sloužil vždy odhodlaně.

Ježíše s Marií jsi ochraňoval,
Božího Syna na klíně choval.

Chraň naše rodiny, pomáhej v práci,
ať radost a láska se nevytrácí.

Pomoz nám pochopit, že nejsme sami,
ať máme na mysli, že Bůh je s námi.

Tobě vše svěřujem, přimluv se v nebi,
ať i náš život zde Boha velebí.

Po smrti ať naše duše obstojí,
díky Ti, Josefe, za pomoc Tvoji.
Amen

Kdy zvlášť máme na sv. Josefa myslet?

Na jeho tři svátky: na Slavnost sv. Josefa 19. března; 1. května – v den památky sv. Josefa Dělníka a na Svátek Svaté rodiny, který se slaví v neděli ve vánočním oktávu.

Kromě toho je podle staleté tradice Církve úctě ke sv. Josefovi zvlášť zasvěcen celý měsíc březen, každá středa a po vzoru papeže Františka každého 19. dne v měsíci.

Život svatého Josefa – co o něm říká Bible

I když svatého Josefa zmiňují všichni čtyři evangelisté, zvýšenou pozornost mu věnují dva z nich - Matouš a Lukáš. I ti však o Josefovi napsali jen stručně a ani nezachytili žádná jeho slova, ale i tak je to dostatečné k pochopení, jakým byl otcem a jaké poslání mu svěřila Boží Prozřetelnost.

Co nám tedy o Josefovi Bible říká? Víme, že byl obyčejným tesařem (Mt 13,55), který byl zasnouben s Pannou Marií (srov. Mt 1,18; Lk 1,27); byl „spravedlivým mužem“ (Mt 1,19), jenž je stále připraven plnit Boží vůli, vyjádřenou v Božím Zákonu (srov. Lk 2,22.27.39) a ve čtyřech snech (Mt 1,20; 2,13.19.22). Po dlouhé a úmorné cestě z Nazareta do Betléma spatřil Mesiáše, který se narodil ve stáji, protože jinde „pro ně nebylo místo“ (Lk 2,7).

Byl svědkem toho, jak k Mesiáši přišli pastýři (srov. Lk 2,8-20) a jak se mu klaněli mudrci od východu (srov. Mt 2,1-12), kteří reprezentovali pohanské národy.

Josef měl odvalu ujmout se zákonného otcovství Ježíše, jemuž dal jméno zjevené andělem: „dáš mu jméno Ježíš; on totiž spasí svůj lid od hříchů“ (Mt 1,21). Jak známo, pojmenovat někoho nebo něco znamenalo ve starověku stát se jejich vlastníkem, podobně jako Adam v knize Geneze (srov. Gn 2,19-20).

V chrámu v Jeruzalémě pak, čtyřicet dní po Ježíšově narození, představil Josef spolu s Marií Dítě Pánu a s údivem vyslechl proroctví, které pronesl stařec Simeon o Ježíšovi a Marii (srov. Lk 2,22-35). Aby ochránil Ježíše před běsnícím Herodem, utekl s rodinou z Betléma a přebýval v Egyptě jako cizinec (srov. Mt 2,13-18). Po návratu do vlasti se usadil ve skrytu v poměrně neznámé obci Nazaret v Galileji daleko od Betléma, svého rodného města, i od Jeruzaléma, kde stál chrám – centrum židovského kultu. Bible dále vypráví, že když se během poutě do Jeruzaléma ztratil dvanáctiletý Ježíš, hledal ho Josef v úzkosti spolu s Marií a našel právě v chrámu, kde Ježíš rozmlouval s učitelem Zákona (srov. Lk 2,41-50). A zde zprávy o Josefovi končí. Dál můžeme doplnit, že Josef jistě též Ježíše vyučil v poctivém tesařském řemeslu. Podle zbožné tradice zemřel ještě dřív, než Ježíš veřejně vystoupil. O jeho smrti se mluví jako o šťastné smrti, protože umíral v přítomnosti Ježíše a Marie.

Učme se od sv. Josefa

Svatý Josef miloval Ježíše otcovskou láskou

Sv. Josef miloval Ježíše otcovskou láskou. Není to až tak úplně samozřejmé, protože jde o nevlastního syna. Josef asi nikdy nepočítal s tím, že bude mít nemanželské dítě. Byl před tuto skutečnost Bohem nečekaně postaven. To se tak občas v životě stává, že Bůh člověka postaví nečekaně před něco, co vůbec neplánoval, a dokonce ani nikdy nechtěl. Na sv. Josefovi je ohromné to, jak se k dané situaci postavil: v duchu ochotné poslušnosti, v duchu otázky „Pane Bože, jak bys čekal, že se teď mohu nejlépe zachovat, abys ze mě mohl mít radost?“ U něho to bylo jednoznačné - pochopil, že nejlepší řešení je přijmout novou roli otce a dát se k dispozici natolik, že i k tomu bude platit nefalšovaná láska vůči nevlastnímu synovi.

Taky se nám to může někdy stát, že nás Bůh postaví do situace, s kterou jsme nepočítali, nebo kterou jsme dokonce nechťeli. Někdy se do takové situace dostaneme vlastní vinou. V té chvíli by bylo dobře, kdybychom si vzpomněli na postoj sv. Josefa a podobně jako on si položili otázku: „Jak mohu v dané situaci jednat nejlépe tak, aby to dělalo Pánu Bohu radost?“ I v té nejméně příznivé situaci nám může tento Josefův postoj napomoci, abychom se zorientovali a vybrali to nejlepší, co ještě můžeme.

Svatý Josefe, přimlouvej se za nás, abychom dokázali jednat podobně jako ty.

*I když to vše neplánoval,
přesto otcovsky miloval.*

Ježíš – „syn Josefův“

Svatý Josef je zmiňován ve všech čtyřech evangeliích – v Matoušově, v Markově, v Lukášově i v Janově a vždy v souvislosti, kdy Pán Ježíš je označen jako „syn Josefův“. Moc dobře víme, jak to s Josefem bylo. On nebyl otcem Ježíše, byl jen pěstounem a skutečným otcem Ježíše byl Bůh. Tím, že evangelisté mluví o Ježíši jako o „synu Josefovu“, naznačují, že takto byl Josef vnímán všemi lidmi. On se totiž do této role vžil tak naplno, že jej všichni považovali za skutečného Ježíšova otce. Dokážeme si představit, že na začátku byl Josef novou rolí, být nevlastním tátou, zaskočen. To zřejmě neplánoval, ale to velké a krásné na něm je, že když už byl do této situace postaven, zhostil se jí tak, jak toho byl nejlépe schopen. Je to pro nás moderní lidi velmi poučné. Mnozí z nás se nacházejí v situacích, které si sami nevybrali, a někteří dokonce i nařikají: „Kdybych tak byl v pozici toho druhého a ne v té své.“ Ale ty naše pozice, zvláště ty, které nemůžeme změnit, jsou na to, abychom je uchopili podobně jako sv. Josef své neplánované otcovství – přijmout danou realitu a poprat se s ní tak dobře jako sv. Josef.

*S láskou svůj úkol přijímá,
nevlastního se ujímá.*

Svatý Josef žil skrytým životem

Kvůli různým omezujícím nařízením jsme zažili co to znamená žít ve skrytu, izolaci a osamocení. Někteří tyto situace nesou velmi těžce. Mluví o tom, že na ně doléhají deprese a jsou z toho velmi zneklidněni. Právě v této situaci by nám mohl napomoci příklad Josefova modelu skrytého života. Josef prožil svůj život v ústraní, jistě zažíval i tvrdé omezení ze strany mocných - Heroda a římských okupantů, a přece si těžko představit, že by propadal depresi, anebo že by se z toho hroutil. Spíš si můžeme představit, že poctivě prožíval přítomný okamžik, žil život s vědomím Boží blízkosti a radoval se z drobností. Jistě nedělal střed svého života z toho, co nemá a co je jinak než chtěl, ale dokázal využít toho mála, co měl k dispozici. Přes všechna vnější nařízení a omezení mu nikdo nemohl vzít možnost využít tohoto skrytého života k vlastnímu posvěcení na cestě ke svatosti. I my můžeme jít za současných podmínek Josefovou cestou skrytého života posvěcení ke svatosti.

*Josef žil ve skrytosti,
zato v Boží blízkosti.*

Postoj soucitu

Ze života sv. Josefa neznáme mnoho konkrétních událostí a příběhů. Jeden však máme zaznamenán docela přesně (Mt 1, 18-25). Josef zjistil, že jeho snoubenka čeká dítě a byl si jistý, že to není jeho dítě. Pokud zůstaneme pevně na zemi a nepustíme se do úvah, zda neměl ještě nějaké mimořádné milosti, které Bible nezaznamenává, aby viděl hned vše ve světle Božím, pak musíme uznat, že se zřejmě nenabízela žádná jiná varianta výkladu než jistota, že Maria spáchala nevěru. Moc dobře věděl, co se v takových případech má podle Zákona dělat. Měl to být on, kdo by svolal ostatní muže, a veřejně prohlásil, že mu Maria byla nevěrná... A hodit kámen na hlavu nevěrnice. Ostatní muži by už pak svými kameny dokonali trest, který nařizoval Zákon.

Josef nad tím musel hodně uvažovat. Bylo mu jasné, že má právo se pomstít, ale zároveň nechtěl být tím, kdo by vzal Marii a jejímu dítěti život. Dokázal se na ni podívat se soucitem a přemýšlel, v jaké neřešitelné situaci se ocitla. Můžeme přemýšlet nad tím jakou asi roli v této těžké zkoušce sehrávala jeho láska k Marii propojená s jeho spravedlností? Jeho soucit ho vedl k rozhodnutí, že Marii vyhledá a můžeme si domyslet, že se ji asi chystal při tom říci něco ve smyslu: „To, co jsi udělala, je hodně špatné, zklamala jsi mě, ale já nebudu jednat stejně jako ty. Propouštím tě, odejdi a dítě si vychovej někde jinde...“ Bylo to vlastně z jeho strany nečekaně velkorysé a čestné řešení. Toto rozhodnutí Josefa změnil však Bůh takřka v poslední chvíli skrze andělovo vysvětlení ve snu. Ale velikost Josefa ukazuje právě to, že dokázal domnělou hříšnici vidět pohledem soucitu a nejednat v touze po pomstě, po lidské spravedlnosti, ale se soucitem a milosrdenstvím.

Pro nás je to velmi inspirující právě pro chvíle, kdy nám někdo ublíží a my máme možnost mu to dát pocítit nebo se dokonce i pomstít. Pokud se nám podaří zaujmout postoj, jaký měl sv. Josef, kdy se soucitem pohlédneme na toho, kdo nám ublížil, pak budeme schopni vzdát se nejen lidské spravedlnosti a pomsty, ale dokážeme jednat s tím, kdo nám ublížil, se soucitem a milosrdenstvím. Je to však mimořádně těžké, ale snad i proto máme více myslet na sv. Josefa, abychom si jeho postoj soucitu vzali za vzor a pokusili se podobně jednat i my vůči těm, kdo nám ubližují.

*Se soucitem rozhoduj,
Josefa v tom následuj.*

Neboj se!

Sv. Josef slyšel ve snu povzbuzení, které si odnesl pro celý svůj další život. Anděl mu totiž ve snu řekl: „Josefe, synu Davidův, neboj se k sobě vzít svou manželku Marii.“ (Mt 1, 20) Čehopak se mohl Josef obávat? Může nás napadnout hned celá řada důvodů, proč bylo na místě napomenutí Boží skrze anděla: „Neboj se...“ Mohl se obávat např. velkého nečekaného úkolu, kterým mohl být zaskočen. Mohl si představit černý scénář tak, jako to dělají někteří: „Co by, kdyby... A co když...“ Možná ho mohl ohrozit i strach, že má vychovávat cizí dítě. A mohla zde být i obava z toho, co na to vše řeknou lidé...

Naštěstí vzal vážně to povzbuzení „Neboj se...“ a v duchu této výzvy pak i celoživotně jednal. Když je totiž člověk znesvobodněn strachem, nejen že kvůli tomu může promeškat i příležitosti konat dobro, ale dokonce může hrozit, že by ze strachu udělal něco nesprávného. Tu výzvu „Neboj se...“ vůči Josefovi bychom si měli přivlastnit i my pro všechny situace, kdy jsme Bohem vystaveni nějakému úkolu, který jsme si sami nevybrali. Ujistění „Neboj se...“ vůči Josefovi znamenalo i povzbuzení, že Bůh ho v tom nenechá a dá mu dost milostí, aby svůj úkol mohl dobře zvládnout. A tak je Bůh ochoten jednat i s námi. Jen je zde otázka, zda my jsme ochotni poslechnout jeho výzvu vůči nám: „Neboj se...“

*S Josefem slyš povzbuzení,
že strach dobrý rádce není.*

Svatý Josef ochotně poslechl

Bůh dává Josefovi pokyny ve snu. Např. se mu zjevil ve snu anděl, když už chtěl propustit Marii poté, co zjistilo, že čeká dítě. Anděl mu tehdy řekl: „Josefe, synu Davidův, neboj se k sobě vzít svou manželku Marii. Vždyť dítě, které počala, je z Ducha svatého. Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš; on totiž spasí svůj lid od hříchů.“ (Mt 1, 20-21) V Betlémě mu anděl ve snu říká: „Vstaň, vezmi dítě i jeho matku, uteč do Egypta a zůstaň tam, dokud ti neřeknu.“ (Mt 2, 13) A v Egyptě pak Josef dostal pokyn ve snu, že je možné, aby se vrátili domů.

Pro Josefa je typické, že vždycky ochotně a hned poslechl. Vidíme, že právě díky jeho poslušnosti se mohl realizovat velkolepý Boží plán, a kdyby např. v Betlémě Josef ochotně a hned neposlechl, mohl by pak do Egypta možná utíkat jen s Marií. Ta ochotná poslušnost Boží vůli je pro nás výmluvným příkladem a výzvou.

Jenomže někdo řekne: „Mně Pán Bůh takové pokyny ve snu nedává, tak co mám poslouchat?“ Boží vůli můžeme poznávat i jinak. Každý máme svědomí, a to nám říká, co je dobré a co je zlé. Známe Desatero a Bůh k nám promlouvá i skrze učení Církve... Každý z nás může dobře rozpoznat, co od nás Pán Bůh čeká. Jde jen o to, abychom měli podobnou ochotu Pána poslechnout jako Josef. Pokud budeme tak ochotní a poslušní jako Josef, dá se očekávat, že Bůh podobně požehná i naším snahám, jako požehnal jemu.

*Hned ochotně poslechl,
na Boha se spolehl.*

Josef se dal k dispozici Božímu plánu

Sv. Josef měl sice svoje představy o životě, ale když bylo andělem ve snu oznámeno, jakou roli v Božím záměru spasit všechny lidi mu Pán svěřuje, tak se dal ochotně k dispozici tomuto Božímu plánu a podřídil mu vše. Bůh totiž chce, aby se všichni lidé spasili, a každému člověku v tomto svém záměru vyhrazuje určité místo. Možná nemáme tak důležitou roli jako sv. Josef, který měl chránit Pannu Marii i Ježíška, ale každému z nás Bůh svěřuje úkol přispět k tomuto jeho všeobecnému plánu záchrany celého lidstva. Když Josef svůj úkol ochotně přijal, stal se v Božích rukou nástrojem obrovského díla. I naše ochotné přijetí Božího úkolu spolupracovat na díle spásy nakolik je nám to přiměřeno, může přinést nečekané a velké plody. Jde jen o to, abychom měli ochotu podřídít se Božímu plánu tak velkoryse jako sv. Josef.

*Když Bůh svůj plán představí,
opustil své představy.*

Svatý Josef nechtěl jít proti Božímu plánu

Vždy, když byl Josef seznámen s tím, co chce Bůh, je pozorovatelné, že rozhodně neprosazoval svůj plán, ale vždycky ochotně přijal za svůj plán Boží. Byl totiž pevně přesvědčen o dvou důvodech, které ho k tomu vedly: jednak mu bylo jasné, že proti Božímu plánu by

nenadělal vůbec nic, a pak také věděl, že Boží plán je pro něj i pro všechny, na kterých mu záleží, tím nejlepším. Bohu totiž jde o naše štěstí. Kdybychom si toho byli vědomi i my, že Bohu jde o naše štěstí, dokonce bychom toužili po tom naplňovat Boží plán, který s námi má.

*Josef plnil Boží plán,
každý z nás je k tomu zván.*

Neunáhlil se

V souvislosti s tím, že Panna Maria čekala bez Josefa dítě, se můžeme poučit z Josefova příkladu, který v té chvíli nejednal zbrkle. Zřejmě poté, co se dověděl o tom, že Maria čeká dítě, vše důkladně promýšlel a asi i promodloval. I když to byl pro něj šok, tak se natolik dokázal ovládnout, že se neunáhlil a hledal to nejsvatější řešení. Nechtěl sám ublížit ani slovem ani skutkem, nechtěl se přidat na stranu zla ani nechtěl, aby kvůli němu zla přibýlo. Nehledal řešení nejlepší pro sebe, ale snažil se nalézt co neoptimálnější řešení, které by obstálo před Bohem a neublížilo Marii. Z toho se můžeme i my poučit.

*Vyhnul se unáhlení,
hledal Boží řešení.*

Svatý Josef a životní nejistoty

Jestliže i Panna Maria je ženou v pozadí, ženou, jejímž smyslem života je přinést světu Ježíše a sebe nechat stát v pozadí, stojí svatý Josef ještě i za ní. Jeho úkolem je provést celou svatou rodinu úskalími tohoto světa a v tichosti se zase vzdálit z biblických stránek.

Svatý Josef musel mnohokrát snášet velikou nejistotu a tápání, často pro něj také Boží vedení znamenalo hluboké osobní pokoření. Jak se asi musel cítit, když zjistil, že jeho obdivovaná a milovaná snoubenka je těhotná, aniž by spolu manželsky žili! Jak se asi cítil jako otec rodiny, jestliže nemohl zabezpečit své ženě žádné důstojnější místo k porodu než chlív! Jak asi nesl svou doživotní fyzickou bezdětnost, v kultuře, která tolik cenila fyzické otcovství!

Svatý Josef nás tedy může posílit ve chvílích, kdy je nám těžko. Je nám vzorem v situacích, ve kterých pro nás Boží navštívení znamená utrpení a pochybnosti.

*V nejistotách nezoufej,
Josefův vzor v mysli měj.*

Apoštolský list papeže Františka Patris Corde...

vydaný dne 8.12.2020 u příležitosti 150. výročí vyhlášení svatého Josefa za Ochránce všeobecné církve

Patris corde znamená „otcovské srdce“. Otcovským srdcem Josef miloval Ježíše, který je ve všech čtyřech evangeliích nazýván „synem Josefovým“

1. Milovaný otec

Velikost svatého Josefa spočívá v tom, že byl Mariiným snoubencem a Ježíšovým otcem. Stal se tak „služebníkem všeobecného záměru spásy“, jak říká sv. Jan Zlatoústý.

...

Vzhledem k této roli v dějinách spásy je sv. Josef otcem, jehož křesťanský lid vždycky miloval, o čemž svědčí fakt, že je mu na celém světě zasvěceno mnoho kostelů; četné řeholní instituty, bratrstva a církevní uskupení se jím inspirují a nosí jeho jméno, že se od věků k jeho cti slouží různé pobožnosti. Mnoho svatých bylo jeho horoucími ctiteli, mezi nimi sv. Terezie z Avily, která si jej zvolila za svého přímluvce a prostředníka, často mu svěřovala sebe a dostávala všechny milosti, o něž prosila, a na základě svojí zkušenosti pak k této pobožnosti vybízela druhé.

...

2. Citlivý otec

Josef viděl, jak Ježíš den ze dne prospíval „moudrostí, věkem a oblibou u Boha i u lidí“ (Lk 2,52). Stejně jako jednal Pán s Izraelem, také on jej „učil chodit, bral na svá ramena, byl otcem, který zdvíhá dítě ke svým tvářím, a skláněl se k němu, aby mu dal najíst“ (Oz 11,3-4). Ježíš v Josefovi cítil Boží něhu: „jako se smilovává otec nad syny, tak se smilovává Hospodin nad těmi, kdo se ho bojí“ (Žl 103,13).

...

3. Poslušný otec

Analogicky k tomu, jak Bůh jednal s Marií, když jí zjevil Svůj plán spásy, zjevil také Josefovi Svoje plány; a učinil tak prostřednictvím snů, které jsou v Bibli, jakož i u všech starobylých národů považovány za prostředky, kterými vyjevuje Bůh svoji vůli.

Josefa velice trápí nepochopitelné Mariino těhotenství: nechce ji „vydat pohaně“ a rozhodne se „tajně se s ní rozejít“ (Mt 1,19). V prvním snu mu anděl pomáhá vyřešit jeho obrovské dilema: „Neboj se k sobě vzít svou manželku Marii. Vždyť dítě, které počala, je z Ducha svatého. Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš; on totiž spasí svůj lid od hříchů“ (Mt 1,20-21). Jeho odpověď byla okamžitá: „Když se probudil ze spánku, udělal, jak mu anděl Páně přikázal“ (Mt 1,24). Poslušností svoje drama překonal a zachránil Marii.

V druhém snu anděl Josefovi přikazuje: „Vstaň, vezmi dítě i jeho matku, uteč do Egypta a zůstaň tam, dokud ti neřeknu. Herodes totiž bude po dítěti pátrat, aby ho zahubil“ (Mt 2,13). Josef neváhal a poslechl, nekladl si otázky stran těžkostí, ve kterých se ocitl: „Vstal, vzal v noci dítě i jeho matku, odebral se do Egypta a byl tam až do Herodovy smrti“ (Mt 2,14-15).

V Egyptě Josef s důvěrou a trpělivostí čekal na andělem slíbenou pobídku k návratu do vlasti. Jakmile jej božský posel ve třetím snu informoval o smrti těch, kteří usilovali dítěti o život, a vybídl jej, aby vstal, vzal dítě i jeho matku a vrátil se do izraelské země (srov. Mt 2,19-20). Znovu bez váhání poslechne: „Vstal, vzal dítě i jeho matku a odebral se od izraelské země“ (Mt 2,21).

Avšak během zpáteční cesty, „když uslyšel, že je v Judsku místo svého otce Heroda králem Archelaus, bál se tam jít a podle pokynu ve snu se odebral na území galilejské. Šel tedy a usadil se v městě, které se jmenuje Nazaret“ (Mt 2,22-23).

...

V každé okolnosti svého života dokázal Josef vyslovit svoje „fiat – staň se“, jako Maria při Zvěstování a Ježíš v Getsemanech.

Josef jako hlava rodiny učil Ježíše být poslušný rodičům (srov. Lk 2,51) podle Božího přikázání (srov. Ex 20,12).

Ve skrytu Nazareta, v Josefově škole, se Ježíš učil plnit Otcovu vůli. Tato vůle se mu stala každodenním pokrmem (srov. Jan 4,34).

...

4. Přívětivý otec

Josef přijímá Marii bez předběžných podmínek. Důvěřuje andělovým slovům: „Ušlechtilost jeho srdce umožňuje, aby podrobil lásce všechno, co se naučil ze Zákona; a dnes, v tomto světě, kdy je psychologické, verbální i fyzické násilí páchané na ženě evidentní, se Josef prezentuje jako postava uctivého, delikátního muže, který přesto, že nemá všechny informace, rozhoduje se pro dobré jméno, důstojnost a život Marie. A ve své pochybnosti o tom, jak nejlépe si počínat, mu Bůh osvětlením jeho úsudku pomáhá volit“.

Častokrát dochází v našem životě k událostem, jejichž smysl nechápeme. Naše první reakce je často zklamání a vzpoura. Josef nechává svoje úsudky stranou, aby dal prostor tomu, co se děje, jakkoli to vypadá tajemně, akceptuje to, přebírá do své zodpovědnosti a směřuje se se svým životním údělem. Pokud nepřijmeme svůj životní úděl, nedokážeme kráčet dál, protože budeme vždycky v zajetí svých očekávání a následných zklamání.

...

Daleko ať je od nás, myslet si, že věřit znamená nacházet snadno útěšná řešení. Víra, kterou nás učí Kristus, je ta, kterou vidíme u svatého Josefa, který nehledal zkratky, nýbrž otevřeně čelil tomu, co jej potkává a přijímal za to odpovědnost.

...

5. Tvořivě odvážný otec

Zdá-li se někdy, že nám Bůh nepomáhá, neznamená to, že nás opustil, nýbrž že důvěřuje nám a tomu, co můžeme navrhnout, vynalézt a najít.

...

Evangelium nepodává informace o tom, jak dlouho Maria a Josef s Dítětem zůstali v Egyptě. Zajisté však museli něco jíst, najít bydlení a práci. Netřeba velké představivosti, aby se v této věci překlenulo mlčení evangelia. Svatá Rodina musela čelit konkrétním problémům jako všechny jiné rodiny, jako mnozí naši bratři migranti, kteří i dnes riskují život, donuceni neštěstím a hladem. Myslím, že v tomto smyslu je svatý Josef opravdu zvláštním patronem všech, kdo musejí opouštět svoji vlast kvůli válkám, nenávisti, perzekucím a bídě.

...

6. Pracující otec

Charakteristickým aspektem svatého Josefa, zdůrazňovaným již od dob první sociální encykliky Lva XIII., Rerum novarum, je jeho vztah k práci. Svatý Josef byl tesař, který poctivě

pracoval, aby zajistil živobytí svojí rodině. Od něho se Ježíš naučil ceně, důstojnosti i radosti z toho, co znamená jíst chléb, který je plodem vlastní práce.

...

Člověk, který má práci, ať už je jeho úkolem cokoli, spolupracuje se samotným Bohem, stává se tak trochu stvořitelem světa, který nás obklopuje.

...

Práce svatého Josefa nám připomíná, že Bůh, který se stal člověkem, neopovrhoval práci.

...

7. Otec ve stínu

...

Otec se nerodí, nýbrž stává se jím. A nelze se jím stát pouze přivedením dítěte na svět, nýbrž akceptací zodpovědné péče o ně. Pokaždé, když někdo přijme odpovědnost za život někoho druhého, v jistém smyslu tak prokazuje otcovství.

...

Být otcem znamená dát synovi zkušenost života, reality. Nikoli jej zdržovat a věznit, nikoli jej vlastnit, nýbrž uschopnit k rozhodnutím, svobodě a východiskům.

...

Josefovo štěstí nespočívá v logice sebeobětování, nýbrž sebedarování.

...

Otcovství, které nepodlehne pokušení žít životem dětí, otevírá vždycky netušené prostory. Každé dítě v sobě vždycky nosí tajemství, je originálem, který se vyjeví jen za pomoci otce, jenž respektuje jeho svobodu. Otce, který si je vědom, že svoji výchovatelskou činnost skončí a svoje otcovství žije v plnosti, až se stane „zbytečným“, až zjistí, že potomek je autonomní a ubírá se cestou života sám; až se ocitne v situaci Josefa, který vždycky věděl, že ono Dítě nebylo jeho, ale jednoduše mu bylo svěřeno do péče. To je v podstatě to, co dává na srozuměnou Ježíš slovy: „Nikomu na zemi nedávejte jméno „otec“, jenom jeden je váš Otec, a ten je v nebesích“ (Mt 23,9).

Svatý Josef a papež František

O papeži Františkovi máme mnohem víc osobních informací než o jeho předchůdcích.

Občas na sebe něco prozradí sám, něco se dá vypořádat a některé souvislosti vycházejí najevo teprve postupně.

Papež František je velký mariánský ctitel. Před svou každou zahraniční cestou nejprve navštíví s kyticí baziliku Sancta Maria Maggiore a svěřuje svou cestu přímělu Panny Marie. Po návratu z cesty tam opět přichází Panně Marii poděkovat. Před časem se přiznal, že se již roky denně modlí tři růžence. Odpověď nebes na tuto jeho mariánskou úctu můžeme zahlédnout například v datu jeho zvolení na Svatopetrský stolec 13. března – třináctý den v každém měsíci je fatymský den – tedy mimořádný den Panny Marie.

Neméně zajímavé jsou i souvislosti se sv. Josefem. Papež se k němu výrazně hlásí a též všem doporučuje, aby se k němu obraceli. On sám po svém zvolení chtěl být oficiálně uveden do úřadu (slavnostně intronizován) právě na slavnost sv. Josefa, a to se také stalo v úterý 19. března 2013. Už pár týdnů po té zavedl pro celou Církev, že je svatý Josef zmiňován při každé mši svaté v eucharistické modlitbě. A 8. 12. 2020 vyhlásil Rok svatého Josefa. Nejsou to náhody, protože on je právě tímto světce tajemně provázen.

Jako sedmnáctiletý mladík v roce 1953 měl úplně jiné životní plány. Měl vážnou známost a již se chystal požádat svou dívku o ruku. Když procházel „náhodou“ kolem jednoho kostela, na

chvíli se tam zastavil. Jako by jej tam něco přitahovalo. Zahlédl, že ve zповědnicí je kněz – neznal ho. Zašel se tedy vyzpovídat. Ta svatá zповěď změnila jeho život. Poznal, že se má stát knězem – nabyl v tom vnitřní jistotu. Byl to pro něj velký zvrat. Odešel z kostela, ukončil známost a vstoupil k jezuitům. A právě zde je ta zajímavá souvislost - onen kostel byl totiž zasvěcen právě svatému Josefovi – šlo o basiliku San José de Flores. Z vděčnosti pak vždy, když mohl, 19. dne v měsíci přicházel právě do tohoto chrámu uctít sv. Josefa.

Na Petrův stolec byl zvolen ve středu 13. března 2013. Lidová zbožnost s oblibou zasvěcuje středy a měsíc březen úctě svatému Josefovi. Což to vše může být jen náhoda?

Zjevení svatého Josefa v Brazílii

Hluboko v brazilském pralese, v státě Amazónie, v městě Itapiranga a také v hlavním městě, promlouvala od roku 1994 Panna Maria, Pán Ježíš a později i svatý Josef ke dvěma vizionářům. Město zjevení má do 10 tisíc obyvatelů, leží téměř 2000 kilometrů severozápadně od Rio de Janeira a 200 km od hlavního města Manuas. Detaily zjevení z území jaguárů, anakond a pralesů jsou fascinující. A ovoce až nečekané – obrovské množství obrácení. A co na tato zjevení Církev? Něco nám napoví i skutečnost, že v lednu 2010 tamní biskup Carillo Gritti vydal dekret o bohoslužbách ke zjevení v Itapiranga...

Zde nás však zajímají především souvislosti spojené se svatým Josefem. I ten se tu totiž zjevoval a to od 1. 3. 1998. Promlouval on sám a byla zde o něm i řeč. Pán Ježíš a Panna Maria při těchto zjeveních potvrdili, že Josef dostal velkou moc a slávu a Bůh chce, aby se lidé a svět v této době zasvětili srdci sv. Josefa. Bůh chce darovat lidem nepředstavitelné milosti pro úctu k jeho srdci.

Sám svatý Josef zde řekl: „Tak, jako jsem spravedlivý a čistý já v očích Božích, tak všichni, kdo budou uctívat mé srdce, budou v očích Božích spravedliví, čistí a svatí. Naplním je milostí a ctnostmi a díky tomu budou každý den růst na cestě ke svatosti.“

Mluvil i o tom, že lidé se nechali svázat nejzákladnějšími triky d'ábla. Zdůraznil, že nepřítel spásy chce zničit všechny lidi, chce, aby všichni byli zatraceni. Prostředky, které k tomu zlý duch nejvíce v současnosti využívá, jsou hříchy proti čistotě, protože čistota je jednou z ctností, které Bůh nejvíce miluje. Zlý tak touží zničit Boží obraz ve stvoření. Bůh však chce, aby lidstvo bylo zachráněno, a proto nabízí východisko skrze povzbuzení k uctívání čistého srdce sv. Josefa.

Při zjevení sv. Josef řekl: „Vzývejte moje jméno, neboť stačí na to, aby se démoni rozutekli. Slibuji všem věřícím, kteří budou ctít mé srdce s vírou a láskou, milost života ve svaté čistotě a sílu odolat všem útokům a pokušením d'ábla.“

Sv. Josef v těchto zjeveních ještě dodal, že tuto milost obdrží nejen ti, kdo budou srdce sv. Josefa uctívat, ale i jejich blízcí.

Úcta sv. Josefa v sobě zahrnuje:

1. důvěru, neboť jeho přímluva je u Boha mocná;
2. lásku, neboť pro svou dobrotivost je hodný lásky;
3. následování, protože vrozená láska nás vede k následování těch, které milujeme.

Nepohlížejte tedy na sv. Josefa jen s posvátnou úctou, ale učme se od něj ctnostem živé víry, poslušnosti a tichosti, v jaké prožil celý pozemský život. Na to, aby mohl splnit své vznešené poslání, nepotřeboval velká slova, ale čisté ruce a milující srdce. Čím méně mluvil, tím hlasitěji mluvil přes něj a mluví až po dnešní den, Bůh.

Nejlépe si ho uctíme, když se od něj budeme učit plnit Boží vůli v konkrétnosti svého života.

Svatý Josef bývá zobrazován nejčastěji s malým Ježíškem v náručí a s lilií jako atributem čistoty. Jeho dalšími atributy bývá tesařské nářadí, pila, sekera apod.

Deset důvodů, proč milovat a uctívat sv. Josefa

1. Svátý patron dělníků

Práce v životě normálního muže zabírá velkou část života. Často se snažíme pracovat způsobem, kterým uctíváme Boha. Od svatého Josefa se můžeme učit, jak pracovat zodpovědně a též ho v této souvislosti můžeme vzývat o pomoc.

Jedním ze způsobů, jak to udělat, je začít svůj pracovní den modlitbou ke svatému Josefovi.

Přímluvě svatého Josefa se můžete těšit, když máte potíže při hledání práce. Byl pověřen postarat se o Božího Syna a materiálně zabezpečit Svatou Rodinu, a tak plně chápe, jakým tlakům čelí lidé, kteří zajišťují své rodiny.

Je obrovské množství případů, kdy lidé na vlastní kůži zažili sílu přímluvy svatého Josefa při hledání zaměstnání.

2. Jeho přímluva je mocná

Udělejte svou zkušenost s tím, že když něco potřebujete, požádejte o pomoc sv. Josefa a vaše potřeby budou splněny. Svátý Josef odpovídá na mnohé modlitby a to ve velkých i drobných záležitostech, ať už jde např. o hledání zaměstnání nebo o založení rodiny.

3. Vzor otcovství pro muže

Bůh Otec si vybral svatého Josefa ze všech lidí za otce Pána Ježíše. To skutečně mluví o jeho charakteru, protože byl pověřen vedením, bezpečností a ochranou Božího Syna a Božího stvoření, Panny Marie. Josef věrně sloužil Svaté Rodině a chránil je před nebezpečím, aby mohli naplnit Boží poslání.

Svatý Josef naučil Ježíše jeho lidskosti, jak být člověkem. Není pochyb, že ho naučil, jak být věrným Židem, stejně jako mu ukázal kouzlo práce tesaře. A tak se stává sv. Josef pro otce vzorem, jak být duchovními vůdci našich rodin. Tak jako sv. Josef jsou muži povoláni, aby v rodině svědčili, že skrze lásku k Bohu Otcí proudí láska i k manželkám a dětem.

4. Muž poslušný Bohu

Pokaždé, když ho Bůh prosil, aby něco udělal, snažil se sv. Josef vždy říci ano. Ať už jde o Marii jako manželku nebo o Betlém v době sčítání lidu nebo o útěk s rodinou do Egypta. Josef vždy a okamžitě následoval Boží vůli. Ve věku, kdy začínáme jít vlastní cestou, je Josef velkou připomínkou, že skutečná velikost tkví v následování Boží vůle, ne naší.

5. Muž ticha

V Bibli nenajdeme ani jedno slovo sv. Josefa, protože byl mužem velkého ticha. Díky tomuto tichu dokázal slyšet Boží hlas a rozpoznat vůli Boha Otce pro Svatou rodinu. Ve věku hluku a velkého množství slov nám Josef připomíná, že pokud chceme slyšet Boží hlas, musíme ztišit naše srdce a vstoupit do ticha.

6. Patron mužů

Josef je patronem mužů, a proto se muži k němu obracejí s prosbou, aby byli jako on těmi správnými muži na svém místě. Ke sv. Josefovi jako patronovi mužů se ale rády obracejí především i děvčata a ženy. Děvčata proto, že jej prosí, aby jim poslal toho pravého a ženy, aby se za všech okolností dokázaly dobře domluvit se svým manželem, případně se syny.

7. Patron naší země

Od roku 1654 je sv. Josef jedním z patronů české země. To je o důvod víc, abychom mu svěřovali dění v naší vlasti, záležitosti veřejné a ty, kteří naší zemi vládnou.

8. Patron šťastné smrti

Jak říkává Alois Karpíšek, každý z nás má jednu velkou jistotu, že se dožijeme až do své smrti. A aby ta naše smrt byla opravdu šťastná, to znamená že po ní následuje vstup do nebe, za to už nyní, ale i pak ve chvíli smrti prosme o přímluvu sv. Josefa.

9. Patron Církve

Dne 8. 12. 1870 v době velmi těžké vyhlásil papež Pius IX. sv. Josefa za patrona Církve. I v dnešní době potřebujeme tohoto přímluvce a prosíme, aby Církvi vyprošoval jednotu, svobodu na celém světě, věrnost pravdě a nová a trvalá duchovní povolání.

10. Univerzální přímluvce

Svatý Josef se již mnohým osvědčil jako mocný pomocník ve všech oblastech života. Svatá Terezie od Ježíše k tomu podotýká ze své zkušenosti: „Zdá se, že Bůh dovolil jiným světcům, aby nám přispívali v té či oné potřebě, zatímco já zakusila, že přímluva svatého Josefa se vztahuje na všechny potřeby.“

Tipy, jak prožívat úctu ke sv. Josefovi

- přečíst si a prorozjímat Patris corde – apoštolský list věnovaný sv. Josefu (některé myšlenky z apoštolského listu např. v této bružurce od str. 14)

- vybrat si některou z modliteb k sv. Josefovi a pravidelně, nejlépe denně se ji pomodlit
- v kostele nebo i jinde sochu nebo obraz sv. Josefa „zviditelnit“ a pravidelně u něj zapalovat svíci, dávat květy, je-li možné umístit klekátko a zastavovat se zde v modlitbě
- udělat zkušenost se sv. Josefem tak, že se mu svěří některá záležitost, která nás třeba zvlášť zneklidňuje
- vykonat si soukromou či společnou pouť na místo, kde má sv. Josef kapličku, obrázek nebo kostel
- pokud je někde na dosah např. kaplička sv. Josefa, pravidelně k ní přicházet a třeba i zapalovat svíci
- pokud nemáte doma nebo v kostele znázornění sv. Josefa, letos je vhodné jej pořídit – případně kapličku dostavět
- doporučujeme domluvit se a při bohoslužbách pravidelně zařazovat přímluvu za rozšíření úcty ke sv. Josefovi
- v kostele též zařazovat i některou z mnoha modliteb a písní k sv. Josefovi
- s větší „okázalostí“ prožívat svátky sv. Josefa 19. 3. a 1. 5. a svátek Svaté Rodiny – vždy v neděli po Božím hodu vánočním.
- obnovit prožívání úcty ke sv. Josefovi v jeho měsíci březnu, každou středu a po vzoru papeže Františka každého 19. v měsíci.
- uspořádat podle místních možností autobusovou, automobilovou, soukromou nebo pěší, či cyklo pouť do některého ze dvou farních chrámů sv. Josefa - v brněnské diecézi jsou to Jevišovice a Dubňany (případně filiální kostel v Senetářově).
- 1. 5. bývá pěší pouť mužů z Vranova nad Dyjí do Jevišovic – konkrétněji na www.fatym.com
- vzpomenout na Josefy našeho života, pomodlit se za zemřelé, nechat za ně sloužit mši svatou a živě povzbudit, aby nepřehlédli, že vlastně každý den v roce sv. Josefa mají svátek.
- nechat se inspirovat nositeli jména Josef, kteří v minulosti hodně dobrého vykonali, např. sv. Josef Kopertinský, sv. Josef Kalasánský, Josef Hlouch, Josef Koukl, Josef Ratzinger, Josef Tomko, Josef Toufar, Josef Lux, Josef Hrdlička, Josef Ondráček,...
- udělat nástěnku na téma Rok sv. Josefa
- naučit Josefa, kterého znáte, heslo na jeho jméno:

*Bůh dal milost Josefovi,
teď je na něm, jak odpoví.*

Kam se vypravit uctít svatého Josefa?

V rámci roku sv. Josefa je jistě vhodné putovat pěšky i jinak na různá místa zasvěcená sv. Josefovi. Neproměnná část katalogu brněnské diecéze uvádí seznam míst zasvěcených tomuto světcovi – možná se právě toto stane pro některé výzvou a pokusí se alespoň některé navštívit.

Z kostelů jsou to dva nejvýznamnější – **farní kostel v Dubňanech** a **farní kostel v Jevišovicích**.

Dále se v brněnské diecézi nachází jeden **kostel filiální** – v **Senetářově** (farnost Jedovnice) a **jeden kostel rektorátní** – v **Brně** (u kostela sv. Janů, který je v současné době využíván pro řeckokatolické bohoslužby).

Kaple a kapliček je na různých místech diecéze hned několik, např.:

- Budišov u Třebíče
- Buková u Protivanova (farnost Protivanov)
- Jaroměřice nad Rokytnou
- Josefův u Hodonína (farnost Dolní Bojanovice)
- Komárovice u Moravských Budějovic (farnost Domamil)
- Kunštát na Moravě
- Lančov (u cesty směrem ke Kamenému mostu)
- Malý Dešov (farnost Velký Újezd u Jemnice)
- Václavov u Chvaletína (farnost Nové Sady)
- Valtice
- Vohančice (farnost Tišnov)
- Vranov nad Dyjí (u benzínky)
- Vysoká u Jihlavy (farnost Vilánek) *kaple zbořena před r. 1978, není právě tento rok ten správný čas udělat první kroky k jejímu obnovení?*
- Znětínek (farnost Pavlov u Radostína nad Oslavou)

A co na takovém poutním místě dělat?

Kromě bohoslužby (pokud bude k dispozici kněz) je možno doporučit odpustkové modlitby ke sv. Josefovi, pomodlit se cokoli dalšího, zazpívat Josefské písně a litanie, zapálit svíčku, donést kytičku...

Tato místa jsou vhodná i pro další zbožné úkony. Zkuste třeba sv. Josefa o něco poprosit, něco mu slíbit...

A nezapomeňme na modlitby ke sv. Josefovi

Bud' zdrav, ochránce Vykupitele
a snoubenče Panny Marie!
Tobě Bůh svěřil svého Syna,
do tebe Maria vložila svou důvěru;
s tebou Kristus dorostl v muže.
Svatý Josefe, bud' i naším otcem
a ved' nás cestou života.
Vyprošuj nám milost, milosrdenství a odvahu,
a ochraňuj nás před každým zlem.
Amen.

Vznešený patriarcho, svatý Josefe,
který můžeš učinit to, co je nemožné,
pospěš mi na pomoc ve chvílích neklidu a těžkostí.
Přijmi pod svou ochranu obtížné a svízelné situace,
které ti svěřuji, aby došly šťastného konce.
Můj milovaný otče, v tebe skládám celou svoji důvěru.
Ať mi neříkají, že jsem tě vzýval nadarmo,
a poněvadž s Ježíšem a Marií můžeš všechno,
ukaž mi, že tvoje dobrota je tak velká jako tvoje moc.
Amen.

Svatý Josefe při nás stůj. Náš dům a nás všechny opatruj.
Vypros Boží požehnání, ať nás všeho zlého chrání.
Ať se láska, svornost množí, bychom žili v bázni Boží.
Ve ctnostech vždy prospívali do nebe se pak dostali.
Proto k tobě voláme, o tvou pomoc žádáme.
Přijmi klíče tohoto domu, odvrát' od nás vždy pohromu.
Uč nás Boha milovat a hříchu se varovat.
Ať jsme živi zde na světě, jak Ježíš, Maria a Ty v Nazaretě.
Amen

Litanie ke svatému Josefovi

Pane smiluj se,
Kriste smiluj se,
Pane smiluj se,

Bože, náš nebeský Otče, smiluj se nad námi.
Bože Synu, Vykupiteli světa,
Bože Duchu Svatý,
Bože v Trojici jediný, smiluj se nad námi.

Svatá Maria, oroduj za nás.
Svatý Josefe, oroduj za nás.

Slavný Davidův potomku,
Světlo patriarchů,
Snoubenče Boží Rodičky,
Čestný strážce svaté Panny,
Pěstoune Božího Syna,
Ochotný ochránce Krista,
Hlavo svaté rodiny,
Josefe spravedlivý,
Josefe čistý,
Josefe moudrý,
Josefe statečný,
Josefe poslušný,
Josefe věrný,
Zrcadlo trpělivosti, oroduj za nás.
Milovníku chudoby,
Vzore dělníků,
Ozdobo domácího života,
Strážce panen,
Oporo rodin,
Útěcho ubohých,
Naděje nemocných,
Patrone umírajících,
Postrachu zlých duchů,
Ochránce svaté církve, oroduj za nás.

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi. (3×)

Ustanovil ho pánem svého domu.
A vládcem všeho svého majetku.

Modleme se: Bože, který jsi v nevýslovné Prozřetelnosti vyvolil svatého Josefa za snoubence své
nejsvětější Rodičky, dej nám, prosíme, abychom měli za přímluvce na nebi toho, kterého
uctíváme jako ochránce na zemi. Neboť ty žiješ a kraluješ na věky věků.
Amen.